

SESSION 2026

**AGREGATION
CONCOURS EXTERNE**

Section : LANGUES DE FRANCE

Option : BRETON

COMMENTAIRE EN BRETON

Durée : 7 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Il appartient au candidat de vérifier qu'il a reçu un sujet complet et correspondant à l'épreuve à laquelle il se présente.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier. Le fait de rendre une copie blanche est éliminatoire.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
EAE	0441A	102	0622

Ar Barz Diouganer

Hag ar raned, Drouiz Meur ?

Kor ar Raned

Râââ...

An Drouiz Meur

Ar raned a selaouo evel an dud.

Kor ar Raned, *krenn*

Râ !

Ar Barz-Diouganer, *o lenn.*

Itronezed,

Dimezelled.

Aotronez,

Kenvroiz kêr,

Diou pe deier gomz seulamant.

Ar c'horn-boud en deus boudet. Boudet en deus evit gervel ar Vretoned d'ar Gorsedd Santel. Klevet eo bet e vouez en Argoat hag en Armor ; hag eus pep kanton, eus pep parrezig, eus pep kear, eus ar menezioù, eus an draoniennou, a dost hag a bell, war droad ha war vilo, dre tommder ha poucher, dre duchennou start ha diskennou danjerus, dre an hentchou ledan hag ar riboulou striz : an holl Vretoned, bras ha bihan, yaouank ha koz, paotred gant o dousik koant, merc'hed gant o muia-karet, eur bod-brug war boulouzenn an tog, ha war berlez ar breuched eur boked-lann alaouret, en eur selaou kana eostiged ar garantez ; ar re eeun, ar re gamm, ar re gofek, ar re dreut, ar re a zoug bragez hag ar re a zoug broz, a zo diredet, a vandennadou, d'ar Gorsedd-Digor, gant joa (*stlakadeg-daouarn ; ar barz-diouganer a gendalc'h, imor ennañ*). Hag hon tadou koz, o klevout rodou ar gweturiou o strakal war vein an hentchou, hon tadou koz, a lavaran d'eoc'h, o deus goulennet an eil digant egile : Hag a nevez war c'horre ? Ha gwelet o deus, just neuze, en o bez tenval, luc'hedenn dir kleze Arzur, gwisket gantan e armur lugernus, ha klevet klemmigan telenn Marzin, deuet d'o zihuna. O daou o deus yudet dezo : War-Zao ! Hag hon tadou koz, va breudeur kêr, o deus kuiteat o bez evit peder eur war 'n ugent, hag a zo dic'halloupet dre ar gamboulennou sioul, war-lerc'h ar barz brudet hag ar roue glorius, bet kousket pell-amzer, ha dihunet evit savetei ac'hanomp. Aze emaint en-dro d'eomp, dirazomp hag adrenv ; ha ma ne glevomp ket anezo o strakal o daouarn eo abalamour emaint e rouantelez didrouz an Anaon.

Ah ! hag a nevez war c'horre ? va breudeur kêr. Abafet e choman abaoue eun abadenn. Eun darvoud epouvantabl a zo tost, hag er bobl a-bez, den ne ra seurd evid ampech ar maleur-ze da goueza a-bik war e benn. Selaou a ra sotonioù abostoled maboul a zired a-builh, a bell, da abuzi anezan gant abuzetez, da vouzara anezan, a-berz an diaoul, gant eur brezoneg abominabl. Sklear eo ho tever breton, sklearoc'h eget sklerijenn an deiz pa vez an deiz ar skleara : labourat start a zo ret. Setu perak en em gavomp reuniset hirio war al lanenn vras, dindan ar wezenn dero goz.

Lavaret eo bet d'eoc'h, meur a wech, eo ar Brezoneg hag ar Feiz, breur ha c'hoar e Breiz. Ar Feiz ne varvo ket ; he breur ne raio ket kennebeut. Hogen, pell 'zo e vije bet rinset panevet ar varzed — tout an dud a oar an dra-ze. Ha barzed a zo bet ha barzed a vezo keit ha ma ziwano gwez-dero en hor c'hoajou, brug war hor menezioù, brulu er waremm, lann alaouret el lanenn, laboused er garz, Bretoned e Breiz-Izel ha mor bras

en-dro d'ezi. Ne varvo ket ar brezoneg. Mes, avanset kaer d'ar brezoneg chom beo, ha beva kantvejou, evel ar sedred hag an olived, ma vez mac'hagnet, tennet outan e voueden, dizeriet war e dreid, treuteat evel an Ankou, hag eur spont da welout ? Ar c'hlanvour kondaonet d'ar maro eo koulz d'ezan mervel. Tristoc'h, eget mervel, euzusoc'h, mezusoc'h, spontusoc'h, glac'harusoc'h. strafufulhulusoc'h doare, va breudeur kêr !... Evit dont a-benn eus relijion ar baganed, ar zent, – tud fin ma zo bet – a gemeras an templou, hag ar bobl a gontinuas da adori an Aotrou Doue eleac'h ma veze adoret an diaoul. Evit beza sklearoc'h, kemeromp eur barabolenn : ar brezoneg a vezo... a zo eur wezenn dero, skourret mat hirio ha diskourret warc'hoaz vintin. Aze eman sklear ha freaz e diou pe deier gomz. Hogen, goude beza bet diskourret, eur ouenn-all a vezo grefet war va gwezenn, hag eleac'h dougen per...

Eur C'houer

Per ?... en eur wezenn dero... ?

Eur Barz

Ya... Des poires.

Ar Barz-Diouganer

... E tougo, va breudeur kêr..., e tougo.. ar ouenn grefet warni. War ar brezoneg, va breudeur kêr, e vezo grefet eur brezoneg all, eur brezoneg estranjour, va breudeur kêr, eur... brr !... panevet respet d'eoc'h !...

Ha piou a zo o vont d'ober an operasion-ze da wezenn va farabolenn ?
O c'houi hag a zo deuet da chilaou ac'hanoun, klevet ho peus kaoz marteze ouz eun avel hag a ra muioc'h a dor 'vit a vad : an avel gwalarn.

Holl

Hou ! Hou d'an avel !

Ar Barz-Diouganer

Ya, eur vandenn baotred yaouank, – tud a galite panevet-ze – o deus kemeret da dad-paeron ar gwas avel a c'houez en Armor. Dre-ze e merkont mat tre e fell dezo ober foeltr ha nompas labour profitabl. O fallentez a zo ker doun hag an oabl, hag an distruj a rint a vezo ker bras hag ar mor. N'eo ket savetei ar brezoneg eo a rint, nemet kas anezan da netra. Eul langach ker brao, ker respetet gant an holl, karet kement gant an touristed, chomet ker yac'h betek-hen dre prizioù ha konkourioù anuel ; eul langach bet kaozet gant ar Goloaied, – an holl a oar petra zififi Toulouse, kear ar goadigennou brudet – eul langach bet kaozet pelloc'h gant... Adam marteze ha gant Eva e bried... Ha piou, va breudeur kêr, a zo da vont d'ober ar revolution-ze ? Kredi a ra d'in n'em eus ket lavaret d'eoc'h c'hoaz. Ne lavarinn hano den ebet evit nompas kaout trouz. Bretoned int, va breudeur kêr, Bretoned eat da Barizianed ha Parizianed deuet da Vretoned ; eur vandenn baotred yaouank milliget ha n'eus ket eur varodenn war stal o mec'hi, ha n'eo ket hirroc'h o brezoneg eget penn o fri, pa n'ouzon ket an diferans a zo etre per ha Per ha mez ha mez. Morse ne gaozeont brezoneg etrezo ha diaes e vefe dezo – eun tamm galleg plat ne lavarinn ket ; ha marse ne tougont ar gwiskamant breton na chupenn brodet o c'hanton. Ober a reont goap ouz bragou bras hon tadou, ouz brug hor menezioù, ouz al lann alaouret, ouz ar balan melen, ouz ar Pempolaise, hag ouz kement dra santel a zo e Breiz-Izel... Padal, ni, ar Varzed, ni hon deus great hor fosubl evit skigna ar brezoneg hag ober d'ezan enor. Goulennet hon deus, dre vuzur a nesesite, e vezo desket d'ar vugaligoù, kerkent eat en o zri miz, lavarout ta...

ta... eleac'h pa... pa... D'ar foariou ez omp, d'ar pardonioù ivez, ha da gement plaz e vez cheu, eur penn-bas en hon dourn, eun tog peizan war hon penn, teier cheletenn war hor c'hein ; war hor morzedou eur bragou mezer groz, ha war hor c'hof-gar, brodreou botonnou-sten (*stlakadeg-daouarn*).

Holl

Gwir eo, gwir eo.

Kor ar Raned

Râââââââ...

Riou Jakez, *Gorsedd-Digor*, Gwalarn, 1928, pp. 44-50.